

Konferencija

The Various Possible Status of Local Authorities / Les différents statuts possibles des autorités municipales

Dana 9. i 10. lipnja 2010. u prostorijama Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu održana je međunarodna konferencija pod nazivom *Konsolidacija ili fragmentacija lokalnih vlasti u Europi? Različiti statusi gradova i općina*. Konferenciju je organizirala Katedra za upravnu znanost Pravnog fakulteta u Zagrebu u suradnji sa Sveučilištem u Lilleu, Francuska, i međunarodnom mrežom Observatory on Local Autonomy (OLA).

Cilj konferencije bio je okupiti istaknute europske stručnjake za lokalnu samoupravu te omogućiti svim sudionicima da dobiju i razmijene važne informacije te stvore širu sliku o postojećim sustavima lokalne samouprave u europskim zemljama, a posebno da upoznaju lokalne jedinice različitog (specijalnog) statusa, velike gradove, metropole i teritorijalnu organizaciju kao neke od značajnijih javnih pitanja u tim zemljama.

Temeljna dilema, istaknuta u naslovu konferencije, odnosi se na pitanje treba li spajati i jačati lokalne jedinice koje će sve imati podjednak pravni status ili pak održavati postojeće fragmentirane teritorijalne sustave tako da se jedinicama različite prirode, stupnja urbanosti, veličine i snage i pravno osiguraju različiti statusi. U Europi ima zemalja koje biraju jednu ili drugu varijantu odgovora, dok se u Hrvatskoj upravo preispituje treba li ostati kod postojeće fragmentirane organizacije ili treba pristupiti reformi i okrupnjivanju jedinica.

Na konferenciji su kao izlagači sudjelovali sveučilišni profesori i predavači iz Francuske, Slovenije, Mađarske, Slovačke, Rumunjske, Portugala, Litve, Malte i Hrvatske, a zbog iznenadne spriječenosti izostali su sudionici

iz Velike Britanije i Njemačke, koji će pripremiti svoje radove za objavljivanje u zborniku. Konferenciji su prisustvovali domaći i strani gosti kao i studenti Pravnog fakulteta.

Izlaganja su održana na engleskom i francuskom jeziku. Zbornik radova s konferencije bit će vrijedan doprinos razvoju proučavanja lokalne samouprave u Europi.

Na dvodnevnoj konferenciji održano je ukupno 14 izlaganja. Izlaganja prvog dana imala su zajedničku temu *Pravni statusi europskih glavnih gradova* te su se odnosila na prikaz i analizu statusa glavnih gradova zemalja zapadne i istočne Europe. Izlaganja drugog dana bila su koncentrirana na pitanja različitog statusa drugih, »običnih« lokalnih jedinica u Europi, odnosno na razlikovanje između seoskih i gradskih lokalnih jedinica u raznim europskim zemljama.

Prvo izlaganje održale su dr. sc. Anamarija Musa i dr. sc. Tereza Rogić Lugarić, obje s Pravnog fakulteta u Zagrebu. Musa i Rogić Lugarić objasnile su poseban status Grada Zagreba kao jedinice lokalne samouprave prvog i drugog stupnja, organizaciju i način izbora lokalnih tijela te krug lokalnih poslova. Posebno su se dotakle pitanja financiranja Grada Zagreba, objasnivši tri glavne kategorije rashoda Grada te sve izvore prihoda.

Frédéric Delaneuville, doktorand na Sveučilištu Comenius u Bratislavi, Slovačka, izlagao je o posebnom statusu Bratislave. Uz podatke o pravnom uređenju položaja Bratislave posebno je naglasio jaku samoupravu unutar Bratislave, koja se dijeli na 5 administrativnih okruga odnosno 17 gradskih općina.

Dr. sc. Istvan Temesi, viši predavač na Sveučilištu Corvinus u Budimpešti u svom je izlaganju objasnio poseban status Budimpešte, prikazavši ovlasti glavnoga grada, gradska tijela i način njihova izbora. Objasnio je i ulogu 23 samoupravna distrikta na koje se Budimpešta dijeli, a koji imaju vlastita tijela, financije i široke samoupravne ovlasti.

Prof. dr. sc. Anca Rodica Stailulescu, profesorica Sveučilišta Ovidius u Bukureštu, Rumunjska, detaljno je prikazala politički, povijesni i ekonomski razvoj Bukurešta, povijesni razvoj lokalne i mjesne samouprave te današnje pravno uređenje položaja Bukurešta, koji nema položaj jedinice drugog stupnja, a upravno je podijeljen na šest sektora. Zaključila je da je od svih iznesenih primjera Bukurešt najsličniji Budimpešti.

Dr. sc. Michèle Breuillard sa Sveučilišta Lille 2, Francuska, prikazala je genezu nastanka lokalne samouprave u Parizu, od vremena kad je Pariz bio jedina lokalna jedinica u Francuskoj bez lokalne samouprave, do danas kad je stekao i razvija samoupravne ovlasti koje se sve više šire te kada

se govori o nužnosti promjene njegove organizacije i stvaranja područja tzv. velikog Pariza.

Dr. sc. Carla Gomes, profesorica Sveučilišta u Lisabonu, Portugal, bavi se temom položaja metropolitanskog područja Lisabona. Iako *de facto* Lisabon nema poseban status, vladinim dekretom o metropolitanskim područjima Lisabona i Porta iz 2008. ta dva grada uređena su kao autonomne intermunicipalne zajednice za suradnju općeg tipa kojih su tijela metropolitansko vijeće, zajednica (grado)načelnika gradova koji ulaze u metropolitansko područje, izvršno vijeće i konzultativno tijelo.

U popodnevnom dijelu prvog dana konferencije izlagati su trebali i prof. dr. sc. Stane Vlaj sa Sveučilišta u Ljubljani o statusu Ljubljane te prof. dr. sc. Colin Copus sa Sveučilišta Montfort, Velika Britanija, o statusu Velikog Londona, no zbog iznenadne spriječenosti njih dvojica nisu prisustvovali konferenciji.

U raspravi na kraju prvog dana sudionici konferencije zajednički su zaključili da se istočnoeuropske zemlje pri uređenju pitanja statusa glavnog grada bave pitanjem unutarnje decentralizacije glavnog grada u obliku mjesne samouprave, dok se zemlje zapadne Europe više orijentiraju na gradsku okolicu, odnosno pitanje načina njezine integracije s glavnim gradom i kreiranjem metropolitanskih područja. Postavilo se i pitanje je li poseban status uopće potreban glavnim gradovima te pada li efikasnost lokalne uprave ako je grad podijeljen na mnogo manjih dijelova-jedinica.

Mr. sc. Vedran Đulabić i Mihovil Škarica, obojica s Pravnog fakulteta u Zagrebu, otvorili su izlaganja drugog dana konferencije. Prisutnima su prikazali zakonsko uređenje četiriju vrsta specijalnih lokalnih jedinica koje postoje u Hrvatskoj, razloge za njihovo uvođenje te pravnu regulaciju njihova statusa. Istaknuli su da će prema novom Zakonu o regionalnom razvoju iz 2009. postojeće jedinice sa specijalnim statusom biti zamijenjene jedinstvenom kategorijom potpomognutih područja koja će se stvarati na temelju objektivnijih i transparentnijih kriterija.

Doc. dr. sc. Primož Pevcin, Fakultet za upravu Sveučilišta u Ljubljani, Slovenija, izlagao je o zakonskim uvjetima za stjecanje statusa općine i gradske općine u Sloveniji, s naglaskom na izvore financiranja tih lokalnih jedinica. I u Sloveniji je, kao i u Hrvatskoj, sustav lokalne samouprave fragmentiran, zbog čega je i financijski kapacitet lokalnih jedinica slab (desetak posto udjela rashoda lokalnih jedinica u rashodima opće države). Ljubljana kao glavni grad nema poseban status naspram ostalih lokalnih jedinica.

Dr. sc. Algirdas Astraukas, profesor Sveučilišta Romerys u Vilniusu, Litva, u svome je izlaganju detaljno prikazao cjelokupni sustav lokalne samouprave i statusa općina u Litvi. Objasnio je tako da je litvanska lokalna samouprava zapravo jednostupanjska i monotipska te da jedinice s posebnim statusom ne postoje, već sve, uključujući i glavni grad Vilnius, imaju formalno izjednačen status s istim djelokrugom poslova.

Dr. sc. Guillaume Protière, predavač Sveučilišta u Lyonu 2, Francuska, govorio je o reformama statusa i pravnom režimu metropola u Francuskoj. Za sada je pripremljen nacrt zakona koji uređuje to područje, po kojem bi metropola trebala predstavljati zajedničko tijelo i prostor solidarnosti i razvoja i imati 450 tisuća stanovnika, ali bez političke autonomije.

Prof. dr. sc. Stéphane Guérard, profesor Sveučilišta Lille 2, Francuska, u svojem je izlaganju prikazao pokušaje smanjivanja broja općina u Francuskoj od 1890. do danas stvaranjem raznih oblika intermunicipalne suradnje te razloge, sadržaj i glavne prepreke najnovijih reformi iz 2009., kojih je cilj fuzija postojećih općina u tzv. nove općine s vlastitim financijskim sredstvima. Izrazio je sumnju u uspjeh tih reformi zbog velike privrženosti tradiciji i postojanju velikog broja institucija te činjenice da stanovnici francuskih općina pokazuju velik stupanj zadovoljstva postojećim sustavom lokalne samouprave.

Renata Tabits, doktorand na Sveučilištu Corvinus, održala je izlaganje o gradovima sa statusom županija u Mađarskoj. Uz objašnjenje pravne regulacije, organizacije i ovlasti tih gradova te pojašnjenja načina na koji grad može dobiti taj status (*ex lege* kao sjedište županije ili odlukom parlamenta ako ima više od 50.000 stanovnika) navela je i neke probleme koji se u Mađarskoj javljaju zbog ovakve organizacije.

Dr. sc. András Szalai, predavač na Sveučilištu Corvinus, izlagao je na temu statusa sela i ruralnih područja u Mađarskoj. Objasnio je temeljne karakteristike mađarskih ruralnih jedinica, posebno naglasivši da u općinama sa do 3.000 stanovnika izabrani načelnik sam bira hoće li mu funkcija na koju je izabran biti jedino zanimanje ili će uz nju nastaviti obavljati i svoj prijašnji posao.

Zaključno izlaganje konferencije održao je prof. dr. sc. Ivan Koprić s Pravnog fakulteta u Zagrebu. U svom izlaganju, koje je pripremio zajedno s Helmuttom Wollmannom, profesorom emmeritusom na Sveučilištu Humboldt, Njemačka, Koprić je teorijski objasnio faktore koji utječu na teritorijalnu organizaciju lokalne samouprave te kako se mogu podijeliti europske zemlje s obzirom na tendenciju prema konsolidaciji i fragmentaciji. Objasnio je i neke od načina na koji se mogu riješiti problemi

zemalja s premalim ili prevelikim lokalnim jedinicama. U dilemi između fragmentacije i konsolidacije, Koprić ističe važnost i potrebu diferencijacije i suradnje lokalnih jedinica, jačanja participacije građana, lokalnih identiteta i oblika mjesne samouprave te izgradnje kapaciteta u malim jedinicama.

Uz želju za daljnjom uspješnom suradnjom, konferenciju su u ime organizatora zajednički zaključili prof. dr. sc. Ivan Koprić, prof. dr. sc. Stéphane Guérard i Mihovil Škarica.

Romea Manojlović i Daria Dubajić***

* Romea Manojlović, asistentica na Katedri za upravnu znanost Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (assistant at the Chair of Administrative Science, Faculty of Law, University of Zagreb)

** Daria Dubajić, znanstvena novakinja na znanstvenom projektu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske *Europeizacija hrvatske javne uprave: utjecaj na razvoj i nacionalni identitet* (scientific researcher on the project financed by the Ministry of Science, Education, and Sports of the Republic of Croatia *Europeanisation of the Croatian Public Administration: Influence on Development and Identity*)